

การถอดบทเรียน

Smart Farmer ต้นแบบ การเลี้ยงกึ่งก้ามแดง จำเอนสุเมธ พูเพื่อง

วัน เดือน ปีเกิด ๗. พฤษภาคม ๒๕๑๔...อายุ ๔๗ ปี
ระดับการศึกษา ปริญญาตรี...สถาบันการศึกษา...โรงเรียนชุมพลทหารเรือ (โรงเรียนจ่าทหารเรือ)
กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
ที่อยู่ เลขที่ ๑๐๘ หมู่ ๑๗ ต.ห้วยขวาง อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๓-๖๒๕๕๑๑๕
เข้าร่วมโครงการพัฒนาเกษตรกรปรารถนา (Smart Farmer) ปี พ.ศ. ๒๕๖๐

๑. ประวัติความเป็นมา

๑.๑ เกษตรกรต้นแบบ

จำเอนสุเมธ พูเพื่อง จบการศึกษาจากระดับมัธยมปลายจากโรงเรียนสมุทรปราการ ประจำจังหวัด ได้สอบเข้ารับราชการ เป็นนักเรียนจ่าทหารเรือ และได้สอบไปรับเรือบรรทุกเครื่องบิน(เรือหลวงจักรีนฤเบศร) จากประเทศสเปน หลังจากกลับจากต่างประเทศได้ประจำการอยู่บนเรือบรรทุกเครื่องบินและออกช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากน้ำท่วมทางภาคใต้ จนได้ลาออกจากชีวิตรับราชการ มาเป็นพนักงานบริษัทเอกชนอยู่นานเกือบ ๒๐ ปี ในตำแหน่งช่างอาวุโส และได้เข้ารับตำแหน่งวิศวกรในบริษัท กฤษตามหานคร จำกัด (มหาชน) ในระหว่างนั้นเองได้มีความสนใจเริ่มศึกษาและลงมือเลี้ยงกึ่งก้ามแดงในปี ๒๕๕๔ ที่บ้านในตัวอำเภอกำแพงแสน แต่ไม่มีเวลาในการเลี้ยงและดูแลมากนักเพราะด้วยงานตำแหน่งวิศวกรอาวุโส ทำให้ไม่มีเวลาในการเลี้ยงและพัฒนาการเลี้ยงไปอย่างที่ตั้งใจ จึงได้ลาออกจากงานวิศวกร ที่เงินเดือนหลักเกือบแสน มาเดินหน้าเต็มตัวในการเพาะเลี้ยงกึ่งและศึกษาอย่างจริงจังเริ่มในต้นปี ๒๕๕๙

๑.๒ ที่มาของกลุ่ม

จากการเลี้ยงกึ่ง เมื่อเห็นว่าสร้างรายได้ให้ครอบครัวเพียงพอแล้ว จึงได้เริ่มให้บุคคลที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ในฟาร์ม โดยมีบุคคลสนใจเป็นจำนวนมาก ทำให้มีเกษตรกรเลี้ยงกึ่งมากขึ้น จึงมีแนวคิดที่จะสร้างกลุ่มเครือข่ายการเลี้ยงกึ่งก้ามแดง ในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ซึ่งได้ทราบมาว่าการจัดแจ้งกลุ่มสามารถดำเนินการผ่านสำนักงานเกษตรอำเภอได้ จึงได้เชิญประชุมสมาชิกที่เลี้ยงกึ่งก้ามแดงทั้งหมดในอำเภอกำแพงแสน จากการประชุมที่ประชุมมีมติให้จำเอนสุเมธ พูเพื่อง ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มและจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อนำเสนอขอจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนกับทางเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลห้วยขวาง และเกษตรอำเภอกำแพงแสน โดยใช้ชื่อวิสาหกิจชุมชนสมาพันธ์เกษตรกรไทย และได้รวมกลุ่มขึ้นทะเบียนกับสภาเกษตรกรจังหวัดนครปฐม เป็นกลุ่มเกษตรกร ใช้ชื่อสมาพันธ์ผู้เพาะเลี้ยงกึ่งก้ามแดงจังหวัดนครปฐม พร้อมให้หัวหน้าทีมในแต่ละจังหวัดจัดขึ้นทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดของตนเอง เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรที่เพาะเลี้ยงกึ่งก้ามแดง

๒. แรงจูงใจ

จากเด็กที่เกิดจังหวัดสมุทรปราการมีอาชีพเลี้ยงปลาสด ได้เงินจากการจับปลาจำหน่ายและรับจ้างจับปลาซึ่งมีความรักและผูกพันกับอาชีพเกษตรกรมาตั้งแต่กำเนิดและได้ศึกษาเกี่ยวกับการเกษตรหลายด้าน จนสุดท้ายได้อ่านวารสารเล่มหนึ่งได้ลงพระบรมฉายาลักษณ์ของในหลวงรัชกาลที่ ๙ เรื่องทรงส่งเสริมให้ประชาชนชาวเขาเลี้ยงกึ่ง

ก้ามแดงเพื่อบริโภค ทำให้จำเอกสุเมธ พูเพื่อง สนใจอย่างมากและตั้งปณิธานจะสืบสานตามรอยเท้าพ่ออย่างพอเพียง และได้นำองค์ความรู้ ประสบการณ์ ถ่ายทอดให้สมาชิกและผู้สนใจอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด

๓. วิธีดำเนินงาน

มีการแบ่งทีมงานออกเป็น ๒ กลุ่ม

กลุ่มที่ ๑ บุคคลที่มีพื้นที่จำกัด ทำหน้าที่ในการเพาะลูกกุ้งให้ได้ขนาด ๑ นิ้ว

กลุ่มที่ ๒ บุคคลที่มีพื้นที่/บ่อดิน ทำหน้าที่รับกุ้งขนาด ๑ นิ้ว ไปเลี้ยงต่ออีกประมาณ ๔ เดือนเพื่อผลิต

กุ้งจำหน่ายตลาด

๔. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

จากประสบการณ์ในการทำงานด้านวิศวกรรม และประสบการณ์จากการเลี้ยงปลาจึงได้นำความรู้ด้านต่างๆมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยเฉพาะด้านการเลี้ยงกุ้งหรือการเลี้ยงสัตว์น้ำ จนสามารถเปิดฟาร์มกุ้งก้ามแดงเป็นของตนเองและเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับบุคคลที่สนใจเพื่อเข้ามาศึกษา เรียนรู้ นำไปเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐ โดยเฉพาะทางสำนักงานเกษตรอำเภอกำแพงแสน และเกษตรตำบลห้วยขวางเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.เครือข่าย) ของอำเภอกำแพงแสน และได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วประเทศ

๕. ปัญหาและอุปสรรค

๕.๑ ปัญหาด้านสายพันธุ์กุ้ง

เนื่องจากประเทศไทยเรามีการเพาะเลี้ยงกุ้งมาอย่างยาวนานทำให้เกิดลักษณะด้อยจากพันธุกรรมอย่างเด่นชัด (การผสมเลือดชิด) ทำให้ประสบปัญหาตัวกุ้งเลี้ยงไม่โตแฉะแกร็น

แนวทางการแก้ไข

ประสานฟาร์มที่ส่งออกและนำเข้ากุ้งก้ามแดง สั่งนำเข้าสายพันธุ์กุ้งจากต่างประเทศเข้ามาเพื่อป้องกันโรคที่เกิดจากพันธุกรรมดังกล่าว

๕.๒ ปริมาณการเพาะเลี้ยงไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค

เนื่องจากพ่อ แม่พันธุ์กุ้งที่มีอยู่ได้ลดจำนวนลงเนื่องจากการแก่ตัวและตายตามธรรมชาติ ทำให้การผลิตลูกกุ้งลดลงตามไปด้วย

แนวทางการแก้ไข

ได้ทำการเก็บสายพันธุ์ใหม่ๆ จากหลายๆ แหล่งที่เพาะเลี้ยงกุ้งทั่วประเทศรวมทั้งสายพันธุ์ที่สั่งนำเข้าใหม่ ซึ่งก็ใช้เวลาพอสมควร ซึ่งการเพิ่มจำนวนกุ้งก็จะเป็นการเพิ่มแบบขั้นบันได

๕.๓ เงินทุนในการขยายพื้นที่เพาะเลี้ยง

จากสถานะเศรษฐกิจของไทย สมาชิกจึงมีรายจ่ายมากขึ้น ทำให้ไม่ความสามารถขยายพื้นที่เพาะเลี้ยง และเพิ่มจำนวนพ่อแม่พันธุ์กุ้งให้ได้ตามความต้องการของตลาด

แนวทางแก้ไข

๑. ขอกการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และการดำเนินโครงการต่างๆ โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานงานเกษตรอำเภอกำแพงแสน จัดสรรงบประมาณจัดซื้อวัสดุ - อุปกรณ์เพื่อดำเนินการในศูนย์เครือข่าย ศพก.

๒. ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลห้วยขวาง ในการดำเนินการขอกู้เงินจากธนาคารของรัฐ เช่น ธกส. ธ.ออมสิน เพื่อดำเนินกิจการ ขยายกิจการ โดยใช้วิสาหกิจชุมชนในการดำเนินการดังกล่าว

๓. รวบรวมพันธุ์กุ่มจากสมาชิก กลับมาเป็นพ่อ แม่พันธุ์เพื่อเพิ่มจำนวนพ่อแม่พันธุ์

๕.๔ มาตรฐานการผลิตเพื่อเป็นการยืนยันคุณภาพ

จากการจัดตั้งกลุ่มและจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ในชื่อวิสาหกิจชุมชนสมาพันธ์เกษตรกรไทย มากกว่า ๔ ปี ได้ดำเนินการขอมาตรฐานฟาร์มกับสำนักงานประมงอำเภอกำแพงแสนและประมงจังหวัดนครปฐมเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

แนวทางแก้ไข

ได้ดำเนินการขอกมาตรฐานฟาร์มกุ่มก้ามแดง ระบบมาตรฐาน GAP กับสำนักงานประมงอำเภอกำแพงแสนเรียบร้อยแล้วอยู่ระหว่างการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP ดังกล่าว

๕.๕. การตลาดซื้อขายกุ่ม

จากการที่เกษตรกรทั่วประเทศสามารถเรียนรู้และเพาะเลี้ยงกุ่มก้ามแดงได้อย่างแพร่หลาย แต่ตลาดภายในประเทศยังไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควร จึงทำให้มีกุ่มก้ามแดงจำนวนมากขึ้นอาจเกินความต้องการหรือหากโดนกีดกันเรื่องการส่งออกก็จะมีผลกระทบทันที

แนวทางแก้ไข

เพื่อให้การส่งออกดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และลดความเสี่ยงในการถูกกีดกันจึงได้เร่งดำเนินการด้านการขอรับรองมาตรฐานฟาร์มเพาะเลี้ยงกุ่มก้ามแดง ซึ่งอยู่ระหว่างการออกเอกสารรับรองจากกรมประมง

๖. ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม (ต่อตัวเกษตรกร รายได้และคุณภาพชีวิต)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรมเพาะเลี้ยงกุ่มก้ามแดง

๑. สมาชิกกลุ่มได้รับประโยชน์/ความรู้ร่วมกันในการเพาะเลี้ยงกุ่มอย่างต่อเนื่อง เกิดกระบวนการเรียนรู้ นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเพาะเลี้ยงกุ่มก้ามแดงในการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต

๒. สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นรายได้เฉลี่ย เดือนละ ๑๒,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท (จากการจำหน่ายกุ่มเพียง ๑ ป๋อจำหน่ายราคา กิโลกรัมละ ๓๐๐ - ๔๐๐ บาท)

๓. เกษตรกรมีเวลาให้ครอบครัวมากขึ้นไม่ต้องออกไปทำงานที่อื่น และสุขภาพจิต ใจดีขึ้น

๗. การขยายผลสู่เกษตรกรอื่น ๆ

จากการติดตามสมาชิกกลุ่มนั้น โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชนสมาพันธ์เกษตรกรไทยได้มีการแนะนำการเลี้ยงให้แก่เกษตรกรในบริเวณพื้นที่ข้างเคียงของตนเอง และมีผู้สนใจเลี้ยงมากยิ่งขึ้นจึงได้มีการขยายผลรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างเครือข่ายในพื้นที่อำเภอกำแพงแสนและจังหวัดนครปฐมต่อไป

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

ที่มาของข้อมูล

จำเอกสุเมธ พูเพื่อง

ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (เครือข่าย) ตำบลห้วยขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ผู้ถอดบทเรียน

ทีมงานผู้ถอดบทเรียน

๑. นางศศิธร ชาญประเสริฐ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ
สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม
๒. นางสาวจิตติมา กิรณวัฒน์ เกษตรอำเภอกำแพงแสน
๓. นายไชยวัฒน์ เจริญพรพรรณ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
สำนักงานเกษตรอำเภอกำแพงแสน
๔. นางสาวสิรินันท์ สระทองยอด นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
สำนักงานเกษตรอำเภอกำแพงแสน
๕. นายวรารุช สุวรรณรัตน์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม
๖. นางสาวรัชญา เชียงจิ่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม